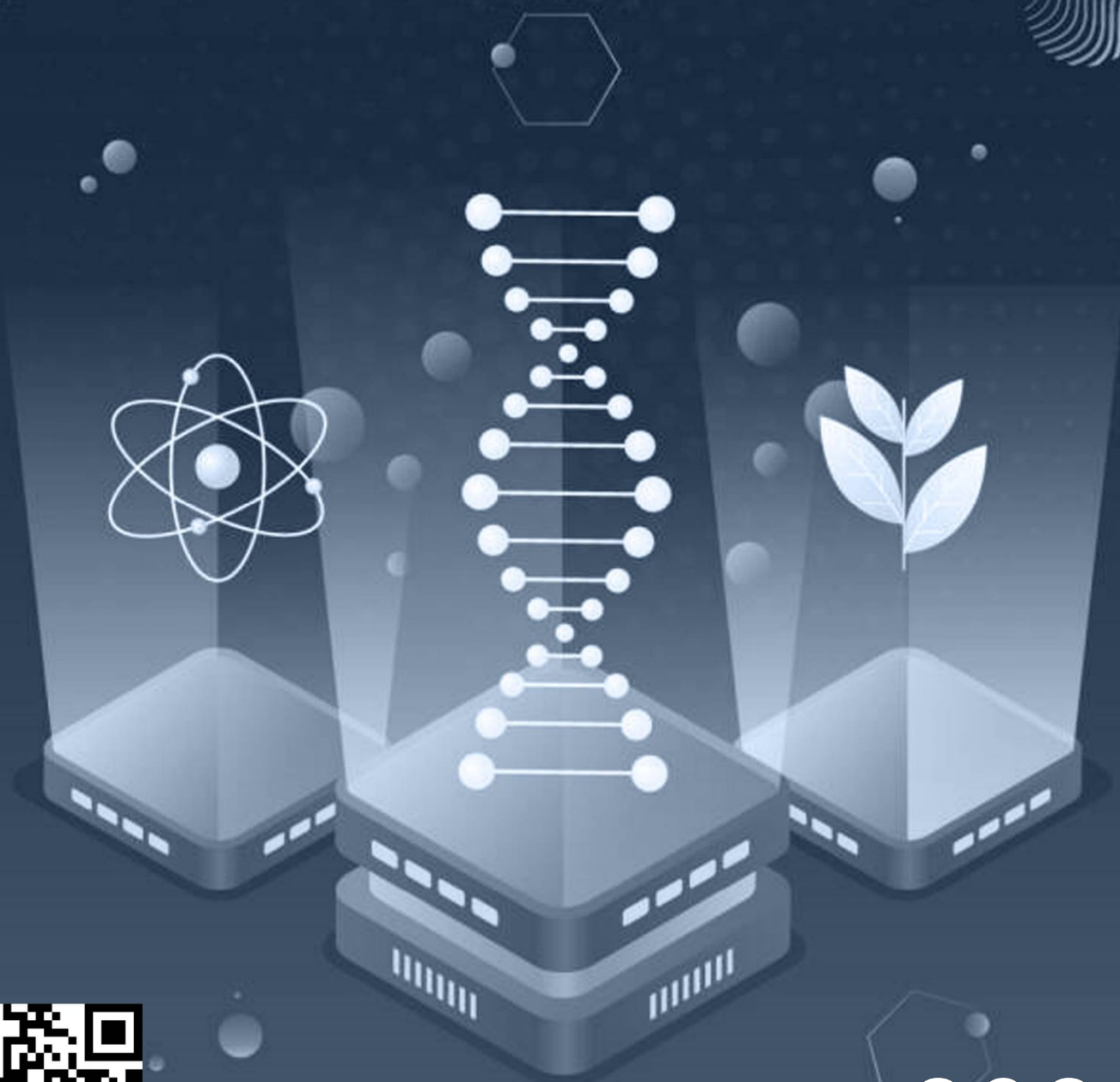

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

JOURNAL OF MAMUN SCIENCE

Volume 4, Issue 7 **2026**

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

4 JILD, 7 SON

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE»

TOM 4, HOMEP 7

JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

VOLUME 4, ISSUE 7

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MA'MUN SCIENCE» | JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

№7 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0000-2026-7>

Бош муҳаррир: | Главный редактор:
Chief Editor:

Matyakubov Umidjon Raximovich
(i.f.d., prof.)

Бош муҳаррир ўринбосари: | Заместитель
главного редактора: | Deputy Chief Editor:

Xudoynazarov Egambergan Madrahimovich
(PhD., dots.)

TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI | EDITORIAL BOARD | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

FILOLOGIYA FANLARI

O'rozboyev Abdulla Durdibayevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Oybek Saporboyevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Galiyeva Margarita Rafaelovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Nasrullayeva Nafisa Zafarovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Samarqand davlat chet tillari instituti

Cho'ponov Otanazar Otojovich

Filologiya fanlari doktori (DSc)

Urganch davlat universiteti

Yakubova Matluba Tajibayevna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Matnazarov Javlanbek Kabulovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

TARIX FANLARI

Anatoliy Sagdullayevich Sagdullayev

Tarix fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi Fanlar

akademiyasining haqiqiy a'zosi

Ashirov Adhamjon Azimbayevich

Tarix fanlari doktori, professor,

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasi Tarix instituti.

Shaydurov Vladimir Nikolayevich

Tarix fanlari doktori, dotsent

Leningrad davlat universiteti Rossiya

Abdullayev Utkir Ismoilovich

Tarix fanlari doktori (DSc),

dotsent Urganch davlat universiteti

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna

Tarix fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Timur Pulatovich

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdalov Umidbek Matniyazovich

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

PSIXOLOGIYA FANLARI

Shoumarov G'ayrat Baxromovich

Psixologiya fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasining haqiqiy a'zosi

Kryukova Tatyana Leonidovna

Psixologiya fanlari doktori, professor

Kostroma davlat universiteti Belorusiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich

Psixologiya fanlari doktori, professor

Grodno davlat universiteti Belorusiya

Urazbayeva Dilbar Abdullayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Jumaniyazova Nasiba Ramatillayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

IQTISODIYOT FANLARI

Ruzmetov Baxtiyar

Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ma'mun Universiteti NTM

Sherov Alisher Bakberganovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Voronsova Yuliya Vladimirovna

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Moskva davlat boshqaruvi universiteti

Jabborov Umarbek Rustambekovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Cho'ponov San'at Otanazarovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Niyazmetov Islambek Masharipovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

PEDAGOGIKA VA FALSAFA FANLARI

Sardor Sharifzoda O'razboy Tabib o'g'li

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Adilov Zafar Yunusovich

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Boltayev Abdurahim Amanovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Zoirov Erkin Xalilovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Buxoro davlat texnika universiteti

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun
Universiteti NTM

TIBBIYOT FANLARI

Yuldashev Baxrom Sobirjanevich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Ravshanbek Babajonovich

Tibbiyot fanlari doktori, professor

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Esamuratov Aybek Ibragimovich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Samandarova Barno Sultonovna

Biologiya fanlari nomzodi, dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Tajiyeva Zebo Baxodirovna

Tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

ILMIY JURNAL TEXNIK KOTIBI

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Ma'mun Universiteti NTM

Журнал включен в перечень ВАК национальных научных изданий, рекомендуемых для публикации
основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам постановлением
№ 01-08/3068/17 от 27 сентября 2024 г.

Page Maker | Верстка | Саифаловчи: X. Mirzaxmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

TARIX

- 1. Mo‘minjon Salayev Atabayevich**
BAQTRIYA HUJJATLARIDAGI TURKIY ISMLAR VA ULARNING TARIXIY TALQINI.....7
- 2. Tilovboyeva Mardona Aybekovna**
O‘RTA OSIYODA TOSH DAVRINING ILK BOSQICHI XUSUSIYATLARI.....19
- 3. Акрамова Ф.А.**
СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В ОТНОШЕНИИ ЖЕНЩИН-РАБОТНИЦ ЛЁГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ ФЕРГАНСКОЙ ДОЛИНЫ (1946-1960 ГГ.).....22
- 4. Файзуллаев Мансур Хайруллаевич**
СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ КАРАКУЛЕВОДСТВА В ЖИВОТНОВОДЧЕСКИХ КОМПЛЕКСАХ ЮЖНОГО УЗБЕКИСТАНА И ЕЁ СИСТЕМНЫЕ ПРОБЛЕМЫ (1960-1980 ГГ.).....30
- 5. Berdiyev Abduvali Abdug‘aniyevich**
QO‘NG‘IROTTLAR SULOLASI DAVRIDA XIVA XONLIGINING TASHQI SIYOSIY ALOQALARI: SHAKLLANISHI, YO‘NALISHLARI VA TARIXIY AHAMIYATI.....37
- 6. Berdiyev Abduvali Abdug‘aniyevich**
XVIII-XIX ASRLARDA XIVA XONLIGINING ERON VA ROSSIYA BILAN DIPLOMATIK VA IJTIMOY-SIYOSIY MUNOSABATLARI.....47
- 7. Matniyozov Sarvarbek Sanatbek o‘g‘li**
“XORAZM OKRUGIDA YIRIK MEHNATSIZ XO‘JALIKLARNI TUGATISH TO‘G‘RISIDA”GI DEKRETNING TAHLILI.....56
- 8. Kenjayev Hasan Atanazarovich**
XV-XVI ASRLARDA SAROY KUTUBXONASINI BOSHQARISH AMALIYOTI: “BADOYE‘ UL-VAQOE” ASARIDAGI MANSHUR MISOLIDA.....64
- 9. Қадамбаев III.**
ЎРТА ЗАРАФШОНДА ТОШ ДАВРИ ТУРАР-ЖОЙЛАРИНИ ЎРГАНИЛИШ ТАРИХИ.....70
- 10. Matkarimova Nazokat Maksudovna, Matnazarova Dilorom Radjabbaevna**
XORAZMLIKLARNING AN‘ANAVIY MADANIYATIDA OILA VA OILAVIY ETIKET.....73

IQTISOD

- 1. Radjabova Mavluda Ergash Qizi**
MINTAQADA QISHLOQ XO‘JALIGI MAHSULOTLARINING EKSPORT SAMARADORLIGINI OSHIRISH XORIJ MAMLAKATLARI TAJRIBASI VA O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI.....77
- 2. Хусаинов Джахонгир Баходирович, Мухаммадсолиев Миродилжон Мирзохид угли**
КАСКАДНО-ЦИКЛИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ И УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМ РИСКОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ.....84

3. Matyakubov Umidjon Raximovich, Qodirova Dilfuza Sodiqjon qizi, Kodirova Feruza Sodiqjonovna	
TURIZM XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING OBYEKTIV ZARURLIGI VA AHAMIYATI: STATISTIK TAHLIL VA KONSEPTUAL MODEL ASOSIDA.....	89

FILOLOGIYA

1. Adizova Surayyo Abduxoligovna	
INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KOGNITIV TERMINOLOGIYANING SHAKLLANISH TAMOIYILLARI (TIBBIY TERMINLAR MISOLIDA).....	97
2. Shoymardanova Dilfuza Baxtiyorovna	
ERKIN VOHIDOV ASARLARIDA SINTAKTIK PARALLELIZM VA POETIK INDIVIDUALLIK.....	103
3. Khudoyshekur Makhmudov	
TOURISM DISCOURSE AS AN OBJECT OF LINGUISTIC RESEARCH: A COMPARATIVE LINGUISTICS PERSPECTIVE.....	107

PEDAGOGIKA

1. Sh.E.Yakubova	
“OLIIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABA QIZLAR IJTIMOIIY FAOLLIGINI KOMPETENTLIK ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI”..	112
2. Kalandarova Madina Baxadirovna	
IJTIMOIIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING TUG'RUQDAN KEYINGI DAVRDAGI AYOLLAR HAYOT SIFATI BILAN BOG'LIQLIGI.....	116
3. Kasimova Xulkar Atabayevna	
NOGIRON FARZANDLI TURLI YOSHDAGI ONALARNING PSIXOLOGIK FAROVONLIGI VA EMOTSIONAL O'ZINI-O'ZI NAZORAT QILISH O'RTASIDAGI KORRELYATSION BOG'LANISHLAR.....	120
4. Абибуллаев Арсен Редванович	
ОСОБЕННОСТИ ВОССТАНОВИТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕДУР СЕМИБОРОК В СТРУКТУРЕ ТРЕНИРОВОЧНОГО И СОРЕВНОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА.....	124
5. Шарипова Мадина	
ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ АДАПТАЦИИ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА ДУАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ К СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	129
6. Pulatova Zulfiya Abduazizovna	
OLIIY HARBIY TA'LIM DA KURSANTLARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI BAHOLASH METODIKASINI HKT-INDEKSI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	136
7. Xasanboyev Javohir	
O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIDA JADID PEDAGOGIKASIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	145

Kalandarova Madina BaxadirovnaMa'mun universiteti, Psixologiya kafedrası professori v.b.,
Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent**IJTIMOY QO'LLAB-QUVVATLASHNING TUG'RUQDAN KEYINGI DAVRDAGI
AYOLLAR HAYOT SIFATI BILAN BOG'LIQLIGI** <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.21980120>

Annotatsiya: Mazkur maqolada tug'ruqdan keyingi davr ayollarining hayot sifati va uni belgilovchi muhim omillardan biri bo'lgan ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning o'zaro bog'liqligi empirik jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni his qilishning ko'p o'lchovli shkalasi (MSPSS) hamda Hayot sifatini idrok etish metodikasidan foydalanildi. Tadqiqot natijalari tug'ruqdan keyingi davr ayollarining psixologik farovonligini ta'minlashda ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish zarurligini asoslaydi.

Kalit so'zlar: tug'ruqdan keyingi davr, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, hayot sifati, psixologik farovonlik, onalik.

Аннотация: В данной статье эмпирически исследована взаимосвязь между качеством жизни женщин в послеродовом периоде и социальной поддержкой как одним из ключевых факторов, определяющих их психологическое благополучие. В исследовании использовались Многомерная шкала воспринимаемой социальной поддержки (MSPSS) и методика Perceived Quality of Life (PQoL). Полученные результаты обосновывают необходимость усиления социальной поддержки женщин в послеродовом периоде как важного условия сохранения их психологического благополучия.

Ключевые слова: послеродовой период, социальная поддержка, качество жизни, психологическое благополучие, материнство.

Abstract. This article presents an empirical analysis of the relationship between the quality of life of women during the postpartum period and perceived social support as one of the key factors influencing their psychological well-being. The study employed the Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS) and the Perceived Quality of Life (PQoL) questionnaire. The findings substantiate the need to strengthen social support for women during the postpartum period as an essential factor in maintaining their psychological well-being.

Keywords: postpartum period, social support, quality of life, psychological well-being, motherhood.

Tug'ruqdan keyingi davr ayol hayotidagi eng murakkab biologik, psixologik va ijtimoiy moslashuv bosqichlaridan biri hisoblanadi. Mazkur davrda ayol organizmida gormonal o'zgarishlar, yangi ijtimoiy rolga moslashish, chaqaloq parvarishi bilan bog'liq mas'uliyatning ortishi hamda oilaviy va kasbiy yuklamalarning bir vaqtning o'zida namoyon bo'lishi uning psixosotsial holatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, tug'ruqdan keyingi davrda ayollarning hayot sifati

ko'rsatkichlari jismoniy salomatlik, emotsional barqarorlik, ijtimoiy faoliyat va shaxsiy qoniqish darajasi bilan chambarchas bog'liq holda shakllanadi.

Zamonaviy ijtimoiy psixologiyada tug'ruqdan keyingi davrda ayollar psixologik farovonligini ta'minlovchi asosiy omillardan biri sifatida ijtimoiy qo'llab-quvvatlash alohida ahamiyat kasb etmoqda. Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash insonning o'zini qadrlangan, himoyalangan va ijtimoiy jihatdan muhim subyekt sifatida his etishiga xizmat qiluvchi psixologik resurs bo'lib, u oilaviy munosabatlar, turmush o'rtog'i, qarindoshlar, do'stlar hamda yaqin insonlar tomonidan ko'rsatiladigan emotsional, instrumental va kommunikativ yordam shakllarida namoyon bo'ladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yetarli darajadagi ijtimoiy yordam ayollarda stress va depressiv holatlarning kamayishiga, onalik rolga muvaffaqiyatli moslashishga hamda hayot sifati ko'rsatkichlarining yaxshilanishiga xizmat qiladi [1].

Shuningdek, tug'ruqdan keyingi davrda ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning yetishmasligi ayollarda emotsional zo'riqish, xavotirlanish, ijtimoiy yakkalanish, onalikdan qoniqmaslik hamda hayot sifatining pasayishiga olib kelishi mumkin. Ayniqsa, kichik yoshdagi farzand parvarishi bilan bog'liq psixologik yuklama kuchaygan sharoitda ayolning oilaviy va ijtimoiy muhitdan oladigan yordami uning psixologik moslashuv jarayonida muhim himoya omili vazifasini bajaradi.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi tug'ruqdan keyingi davrda ayollarning hayot sifatini belgilovchi ijtimoiy-psixologik omillarni empirik jihatdan aniqlash, ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning psixologik farovonlikka ta'sir mexanizmlarini ochib berish hamda ayollarni ijtimoiy-psixologik qo'llab-quvvatlashning samarali yo'nalishlarini ishlab chiqish zarurati bilan belgilanadi.

Tadqiqotning maqsadi — tug'ruqdan keyingi davrdagi ayollarda ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasi va hayot sifati ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlikni empirik jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Mazkur tadqiqot tug'ruqdan keyingi davrdagi ayollarda ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va hayot sifati o'rtasidagi bog'liqlikni empirik jihatdan aniqlashga qaratildi. Tadqiqotda kvantitativ yondashuv asosida psixodiagnostik metodlar va matematik-statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqotda 1,5 yoshgacha farzandi bo'lgan turmush qurgan ayollar ishtirok etdilar. Respondentlar tanlanmasi tug'ruqdan keyingi davrning psixologik va ijtimoiy xususiyatlarini o'rganish mezonlariga muvofiq shakllantirildi. Tadqiqot jarayonida ishtirokchilarning anonimligi va ma'lumotlarning maxfiyligi ta'minlandi. Tadqiqotda ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasini aniqlash maqsadida Gregory D. Zimet va hammualliflar tomonidan ishlab chiqilgan "Multidimensional Scale of Perceived Social Support" (MSPSS) metodikasidan foydalanildi. Ushbu metodika shaxs tomonidan subyektiv ravishda his qilinadigan ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasini baholashga xizmat qiladi hamda uchta asosiy manbani qamrab oladi: oilaviy yordam, do'stlar yordami va boshqa muhim insonlar tomonidan ko'rsatiladigan yordam. MSPSS metodikasi qisqa tuzilishga ega bo'lib, yuqori psixometrik ko'rsatkichlari bilan ajralib turadi. Metodikaning ichki konsistentligi va faktor validligi bir qator tadqiqotlarda tasdiqlangan.

Hayot sifati ko'rsatkichlarini aniqlash uchun Perceived Quality of Life (PQoL) shkalasidan foydalanildi. Mazkur metodika respondentlarning jismoniy, ijtimoiy va kognitiv farovonlikni subyektiv idrok etish darajasini baholash imkonini beradi. Hayot sifati insonning psixologik moslashuvi va ijtimoiy farovonligini ifodalovchi muhim integrativ ko'rsatkich sifatida talqin qilinadi. Tadqiqot natijalariga statistik ishlov berish SPSS dasturi yordamida amalga oshirildi. Dastlab deskriptiv statistika usullari yordamida o'rtacha qiymat (Mean), standart og'ish (Std. Deviation), minimal va maksimal ko'rsatkichlar aniqlandi. Metodikalar ichki ishonchligini tekshirish uchun Cronbach's Alpha koeffitsienti hisoblandi. O'zgaruvchilar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash maqsadida Pearson korrelyatsion tahlilidan foydalanildi. Statistik ahamiyatlilik darajasi $p < 0,05$ mezon asosida baholandi. Mazkur metodologik yondashuv tug'ruqdan keyingi davrda ayollarning ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimi va hayot sifati o'rtasidagi psixologik bog'liqliklarni kompleks tarzda empirik tahlil qilish imkonini berdi [2].

Tug'ruqdan keyingi davr ayollarining hayot sifatini idrok etish darajasi ko'p jihatdan ular tomonidan qabul qilinayotgan ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bilan bog'liq. Oilaviy, do'stlar va boshqa muhim shaxslar tomonidan ko'rsatiladigan qo'llab-quvvatlash ayolning jismoniy, ijtimoiy va

kognitiv farovonligini ta'minlovchi muhim psixologik resurslardan biri hisoblanadi. Shu munosabat bilan tadqiqotda ishtirokchilar ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasiga (yuqori, o'rta va past) ko'ra guruhlariga ajratilib, hayot sifatini idrok etish ko'rsatkichlaridagi farqlar Kruskal–Wallis mezonida yordamida qiyosiy tahlil qilindi.

1-jadval

Hayot sifatini idrok etish metodikasi ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasi bo'yicha natijalari, Kruskal Uollis mezonida, n=334

Shkalalar	O'rtacha rang			Statistik tahlil	
	Yuqori (156)	O'rta (129)	Past (49)	H	p
Jismoniy salomatlik	135,34	198,35	165,73	31,309	0,000**
Ijtimoiy salomatlik	140,05	189,93	173,70	20,129	0,000**
Kognitiv salomatlik	134,80	198,29	167,87	32,095	0,000**

Izoh: **p≤0,01

Jadval natijalariga ko'ra, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasiga qarab hayot sifatini idrok etishning barcha tarkibiy ko'rsatkichlari bo'yicha statistik jihatdan ishonchli farqlar aniqlangan (p≤0,01).

Jismoniy salomatlik shkalasi bo'yicha guruhlar o'rtasidagi farq yuqori darajada ahamiyatli bo'lib (H=31,309; p<0,001), eng yuqori o'rtacha rang o'rta darajadagi ijtimoiy qo'llab-quvvatlash guruhida (198,35), undan keyin past darajadagi guruhda (165,73), eng past ko'rsatkich esa yuqori darajadagi qo'llab-quvvatlash guruhida (135,34) kuzatildi.

Ijtimoiy salomatlik ko'rsatkichlari ham guruhlar kesimida sezilarli farqlanishni namoyon etdi (H=20,129; p<0,001). Bu yerda ham eng yuqori o'rtacha rang o'rta darajadagi qo'llab-quvvatlash guruhiga (189,93), undan keyin past darajadagi guruhga (173,70) to'g'ri kelgan bo'lsa, yuqori darajadagi qo'llab-quvvatlash guruhida mazkur ko'rsatkich nisbatan past (140,05) qayd etildi. Kognitiv salomatlik shkalasi bo'yicha ham statistik jihatdan ishonchli farqlar aniqlanib (H=32,095; p<0,001), o'rta darajadagi qo'llab-quvvatlash guruhi eng yuqori o'rtacha rangni (198,29), past darajadagi guruh 167,87 ni, yuqori darajadagi qo'llab-quvvatlash guruhi esa 134,80 ni tashkil etdi.

Olingan natijalar ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasi tug'ruqdan keyingi davr ayollarining hayot sifatini idrok etishi bilan statistik jihatdan bog'liq ekanligini ko'rsatdi. Mazkur natijalar C.L. Dennis, S. Cohen va T.A. Wills, J.G. House hamda G. Engel tomonidan ilgari surilgan nazariy qarashlarni tasdiqlaydi. Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash ayollarning stressni yengib o'tishiga, psixologik moslashuviga hamda jismoniy, ijtimoiy va kognitiv farovonligini saqlashga xizmat qiluvchi muhim resurs sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot natijalari tug'ruqdan keyingi davrda psixologik xizmatlarni tashkil etishda ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirishga qaratilgan chora-tadbirlarning dolzarbligini ko'rsatadi [4].

Ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning hayot sifatiga ta'siri nafaqat guruhlar o'rtasidagi farqlar orqali, balki mazkur ko'rsatkichlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlash orqali ham baholandi. Shu maqsadda ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni his qilishning ko'p o'lchovli shkalasi hamda Hayot sifatini idrok etish metodikasi ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlik Spearman korrelyatsiya mezonida yordamida tahlil qilindi.

2-jadval

Ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni his qilishning ko'p o'lchovli shkalasi va Hayot sifatini idrok etish metodikalari korrelyatsion aloqadorlik natijalari, Spirmen mezonida, n=334

Shkalalar	Oilaviy	Do'stlardan	Boshqa	Umumiy
Jismoniy salomatlik	0,204**	0,223**	0,257**	0,114*
Ijtimoiy salomatlik	0,238**	0,249**	0,257**	0,096

Kognitiv salomatlik	0,215**	0,186**	0,212**	0,096
---------------------	---------	---------	---------	-------

Izoh: ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$

Natijalarga ko'ra, ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning barcha tarkibiy qismlari bilan hayot sifatining jismoniy, ijtimoiy va kognitiv salomatlik ko'rsatkichlari o'rtasida ijobiy va statistik jihatdan ishonchli korrelyatsion bog'liqliklar aniqlangan. Jismoniy salomatlik ko'rsatkichi oilaviy yordam ($r=0,204$; $p < 0,01$), do'stlardan yordam ($r=0,223$; $p < 0,01$), boshqa muhim kishilarning yordami ($r=0,257$; $p < 0,01$) hamda umumiy ijtimoiy qo'llab-quvvatlash ko'rsatkichi ($r=0,114$; $p < 0,05$) bilan ijobiy bog'liqlikni namoyon etdi.

Ushbu natijalar ayol tomonidan qabul qilinayotgan ijtimoiy yordam ortishi bilan jismoniy salomatlikni ijobiy idrok etish tendensiyasi kuchayishini ko'rsatadi. Ijtimoiy salomatlik shkalasi bo'yicha ham oilaviy yordam ($r=0,238$; $p < 0,01$), do'stlardan yordam ($r=0,249$; $p < 0,01$) va boshqa muhim kishilarning yordami ($r=0,257$; $p < 0,01$) bilan statistik jihatdan ahamiyatli musbat bog'liqliklar kuzatildi. Bu esa yaqin ijtimoiy muhit tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan ayollarda ijtimoiy moslashuv va ijtimoiy farovonlik darajasi yuqoriroq ekanligini ko'rsatadi. Kognitiv salomatlik ko'rsatkichlari ham oilaviy yordam ($r=0,215$; $p < 0,01$), do'stlardan yordam ($r=0,186$; $p < 0,01$) va boshqa muhim kishilarning yordami ($r=0,212$; $p < 0,01$) bilan ijobiy korrelyatsiyaga ega ekanligi aniqlandi. Mazkur natijalar ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning ayollarning fikrlash faolligi, ruhiy tetiklik va psixologik resurslarini saqlashda muhim omil ekanligini tasdiqlaydi. Umuman olganda, korrelyatsion tahlil natijalari tug'ruqdan keyingi davr ayollarida ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning kuchayishi hayot sifatining jismoniy, ijtimoiy va kognitiv jihatlarini yaxshilash bilan bog'liqligini ko'rsatdi. Aniqlangan bog'liqliklarning kuchi zaif va o'rtacha darajada bo'lsa-da, ularning statistik jihatdan ishonchligi ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning ayollar hayot sifatini ta'minlovchi muhim psixologik resurs ekanligini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalari tug'ruqdan keyingi davrda ayollarni ijtimoiy-psixologik qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish ularning jismoniy va psixologik farovonligini oshirish, ijtimoiy moslashuvini yaxshilash hamda hayot sifatini yuksaltirishning muhim shartlaridan biri ekanligini ko'rsatadi. Shu bois birlamchi tibbiy-sanitariya yordami tizimida tug'ruqdan keyingi davr ayollarining ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasini muntazam baholash, xavf guruhlarini erta aniqlash va ularga psixologik yordam ko'rsatish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni joriy etish maqsadga muvofiqdir. Mazkur natijalar perinatal psixologik xizmatlarni takomillashtirish hamda onalik va bolalikni muhofaza qilishga qaratilgan amaliy dasturlarni ishlab chiqishda ilmiy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

2. Zimet, G. D. The Multidimensional Scale of Perceived Social Support// Journal of Personality Assessment. – 1988. – Vol. 52, № 1. – P. 30–41. doi: 10.1207/s15327752jpa5201
3. Ware, J. F. SF-36 Health Survey: Manual and Interpretation Guide/– Boston, MA: The Health Institute, New England Medical Center, 1993. – 143 p.
4. Antonovsky, A. Unraveling the Mystery of Health: How People Manage Stress and Stay Well / – San Francisco, CA: Jossey-Bass, 1987. – 218 p.
5. Engel, G. L. The need for a new medical model: A challenge for biomedicine // Science. – 1977. – Vol. 196, № 4286. – P. 129–136. – DOI: 10.1126/science.847460.
6. Bronfenbrenner, U. The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design /– Cambridge, MA: Harvard University Press, 1979. – 330 p.

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE» JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

Maqolani tayorlashda qo'yiladigan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida minimal 6 sahifadan iborat bo'lib, Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan holda bo'lishi shart.
2. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatarga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
3. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni, e-mail va telefon raqami, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
4. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida 60 so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
5. Keyingi qatordan 7-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
6. Keyingi qatordan asosiy matn boshlanadi va maqola 4 qismdan iborat bo'ladi: Mavzuning dolzarbligi. Metodlar va o'rganilganlik darajasi. Tadqiqot natijalari. Xulosa.
7. Maqolalar ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, ulardagi fakt va fikrlar asoslangan hamda mustaqil ma'no kasb etishi lozim, plagiat holati taqiqlanadi. Muallif foydalanilgan adabiyotlarni aniq ko'rsatishi, olingan iqtiboslarning aniq manbalarini keltirishi lozim.
8. Web of science hamda Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.
9. Iqtiboslar matn ichida [1, 25] beriladi. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статьи должны содержать 6 страниц, в формате Times New Roman на Microsoft Word, 12 кегль, 1 см, со всех сторон 2 см.
2. Начала абзаца - 1,25 см, формировать строки по ширине, перенос слов в другой ряд должен быть в автоматическом порядке.
3. В первой строке от правой стороны Ф.И.О. автора, во второй строке место работы, должность, ученая степень и ученое звание, e-mail и номер телефона, в третьей строке по центру страницы прописными буквами жирным шрифтом название статьи. Эта информация должна быть предоставлена на узбекском, английском и русском языках.
4. В следующей строке аннотация из 60 слов на трех языках: узбекский, английский и русский.
5. Со следующей строки ключевые слова 7-10.
6. Далее начинается основной текст. новой текст начинается со следующей строки, и статья состоит из 4 частей: актуальность темы, методы и уровень исследования, результаты исследования, заключение.
7. Статьи должны иметь научное значение, факты и идеи должны быть обоснованными и избежать плагиатства. Автор должен точно указать использованную литературу и ссылку на источники, при помощи которых он выразил свое мнение.
8. Сноски или ссылки должен быть взяты из Web of science, а также системы журналов Scopus.
9. Цитирование приводится в тексте [1, 25] Полный список литературы должен быть указан после основного текста, а алфавитном порядке.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles should be at least 6 pages, in Times New Roman, 12 pt., 1 inter.
2. The line head should be 1,25 cm, line spacing, and the words should be automatically moved.
3. The author's full name should be on the first line from the right; the author's place of work, position, academic degree, and academic rank, email address, and phone number should be on the second line; the article title should be centered in bold, capital letters, on the third line. This information should be provided in Uzbek, English, and Russian.
4. An annotation of 60 words in the next line in three languages.
5. Key words from the next row in three languages 7-10.
6. The next line begins with the main text. The main text begins on the next line, and the article consists of four parts: the relevance of the topic, the methods and level of research, the results, and the conclusion.
7. Articles must be of scientific importance and facts and opinions in the article should be well-grounded and have an independent meaning, and they must be free of plagiarism. The author must clearly demonstrate the literature used in his or her opinion, and provide the exact sources of the extracts.
8. Quotes should be from "Web of science" and "Scopus" journals.
9. A complete list of publications should be followed in alphabetical order after the main text. Seals and references should be in the main text [1, 25].